

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av undervisning i
förskoleklass vid Hässelbygårdsskolan i
Stockholms stad

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om skolan

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av undervisning i förskoleklass under hösten 2014. Granskningen vid Hässelbygårdsskolan i Stockholms stad ingår i detta projekt.

Hässelbygårdsskolan besöktes den 21–23 oktober 2014. Ansvariga inspektörer har varit utredare Emma Steen och undervisningsråd Eva Edlund. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av undervisning i förskoleklass genomförs i ytterligare 19 skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Den enskilda rapporten kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrundsuppgifter om Hässelbygårdsskolan

Hässelbygårdsskolan finns i Hässelby cirka 15 kilometer nordväst om Stockholm. Skolan har cirka 540 elever och omfattar förskoleklass till och med grundskola årskurs 9 samt grundsärskola årskurser 6–9. På skolan finns tre förskoleklasser med 15–17 elever i varje klass. Hässelbygårdsskolan är en mångkulturell skola där eleverna kommer från ett flertal olika länder. Skolans inriktning är att arbeta språkutvecklande i alla årskurser och ämnen.

I den förskoleklass som Skolinspektionen observerar undervisar till största delen en grundskollärare med examen för årskurser 1–6. Grundskolläraren har också en förskolläraryrkesutbildning genomförd i Iran. Grundskolläraren har fått fortbildning i lässtrategier, språkutvecklande arbetssätt samt deltagit vid språkkonferenser de senaste åren. Det finns också en annan lärare samt en barnskötare som vid olika tillfällen deltar i förskoleklassen verksamheten. Den

andra läraren som nyligen är anställd på skolan är utbildad grundskollärare i ämnet idrott.

Skolan är placerad bredvid Hässelbygårds centrum. Skolgården erbjuder varierade aktiviteter såsom klätterställning, gungor, bollplan och liknande som förskoleklassen använder under rasterna och i undervisningen.

Förskoleklassens lokaler finns i en angränsande paviljong. Undervisning genomförs mestadels i ett större klassrum. Det klassrummet har dels en öppen golvyta där dagliga samlingar sker och är också möblerat med bord och stolar där eleverna kan sitta och arbeta. De finns även två rum intill där de andra förskoleklasserna får sin undervisning och som också är lokaler för fritidshemsverksamhet för alla elever i förskoleklass. Förskoleklassen använder även skolans idrottshall.

Hässelbygårdsskolan har nyligen bytt rektor och biträdande rektor för förskoleklass till och med grundskolans årskurs 6. De har börjat sina tjänstgöringar i Hässelbygårdsskolan vid höstterminens start.

Resultat

1. Det är ett tryggt, stödjande och uppmuntrande lärandeklimat

Här granskas om lärandemiljön präglas av att läraren är lyhörd, inkännande och uppmärksammar elevernas behov av stöd. Här granskas vidare om lärandemiljön präglas av att stimulera och vidareutveckla elevernas lust, engagemang, intresse och nyfikenhet. Här granskas också om eleverna i undervisningen får upptäcka och undersöka utan att riskera att misslyckas eller förväntas komma fram till ett rätt eller fel svar/lösning.

Observationer av undervisningen visar att läraren och personalen har en stor vilja och ambition att skapa ett gott lärandeklimat i gruppen under de dagar Skolinspektionen granskar verksamheten. Varje morgon inleds med en samling som genomförs på liknade sätt varje dag; god morgonsång, veckans dag, upprop, dagens aktiviteter och rimsånger. Läraren är lyhörd, inkännande och uppmärksammar alla elever. Vid intervjuer med lärarna framkommer att "stämningen i gruppen är jättebra". Första månaden jobbade de mycket med samarbetsövningar. Eftersom eleverna kommer från flera olika förskolor är det viktigt att alla lär känna varandra menar de. "Vi har pratat mycket om respekt, ansvar och omtanke". På väggen i förskoleklassen rum finns en affisch med en uggla, en klok uggla som betonar just det förhållningssättet och som läraren menar ska genomsyra hur de alla ska behandla varandra. Vidare visar observationer att läraren på många sätt visar att eleverna är viktiga och att det är

viktigt att de är i förskoleklassen. Exempelvis frågar läraren var eleven varit och berättar att hon saknat eleven då den var borta. Läraren uppger att *"det är viktigt att visa kärlek och att vi bryr oss om varandra"*. Lärarna och eleverna berättar om ett tecken som läraren använder för att tysta gruppen om det är för högljutt. En av lärarna lyfter upp den ena handen och allt eftersom gruppen tystnar tar hon sakta ned sin hand igen. Ett tecken som enligt de intervjuade lärarna och eleverna har fått avsedd effekt. Vid intervjuerna framkommer att eleverna i förskoleklassen också känner all personal som finns i de tre förskoleklasserna, något som bidrar till eleverna trygghet och trivsel menar läraren.

Vidare framkommer vid intervjuerna att läraren uppmanar elever att prata, säga sin åsikt och lyssna på varandra. Många av eleverna har ett annat modersmål än svenska och kan inte alltid komma på de svenska orden. Observationer visar att läraren uppmuntrar och bejakar elevernas berättelser utan att anmärka eller *"rätta till"* deras språk. Läraren kan exempelvis ställa följdfrågor och förstärka elevernas berättelser genom att kommentera *"ah, menar du ..."*. Läraren uppmuntrar också eleverna att utforska och experimentera för att lära sig utan att riskera misslyckas. Till exempel då eleverna sett en film om barn i Indien och läraren resonerar med eleverna om vad barn i alla länder har rätt till. Eleverna kommer med många olika förslag; *"barn har rätt till mat, till vatten, till att gå skola"* och liknande. Läraren bejakar, ställer frågor och får samtalet att vidareutvecklas. Eleverna är väldigt intresserade och alla deltar i samtalet. Ett annat exempel är då eleverna får dra ett kort med en bild av en frukt och sedan beskriva vad det är för frukt så att de andra eleverna kan gissa. Läraren hjälper de elever som har svårt att beskriva genom att fråga *"vad har frukten för färg, hur ser den ut ..."*.

Vidare framkommer vid observationer flera goda exempel då läraren och personalen tar tillvara på och stimulerar elevernas lust och engagemang. Exempelvis då eleverna ska göra bokstaven A i lera så börjar några elever att rimma och sjunga på A och personalen samt flera elever stämmer in. Några andra elever börjar skriva ord med hjälp av bokstäver i lera och läraren och eleverna ljudar och uttalar orden som de skrivit. En elev har skrivit ordet *"haj"* och då börjar flera av eleverna att rimma igen *"haj - paj, pil - bil, fil - sil"* och liknande. Läraren och personalen förstärker och ger eleverna beröm.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det i mycket hög grad är ett tryggt, stödjande och uppmuntrande lärandeklimat i förskoleklassen. Läraren och personalen är lyhörda, inkännande och uppmärksammar alla elever under de dagar Skolinspektionen granskar verksamheten. De ger eleverna mycket positiv respons och stöd både verbalt och icke verbalt och stimulerar samt vidareutveckla elevernas lust och engagemang. Vidare får eleverna i undervisningen upptäcka och undersöka utan att riskera att misslyckas.

2. Undervisningen utgår från de övergripande målen för kunskaper i läroplanen

Här granskas om undervisningen planeras utifrån läroplanens övergripande mål för kunskaper. Här granskas också om undervisningen medvetet genomförs utifrån läroplanens övergripande mål för kunskaper.

Utifrån den dokumentanalys som Skolinspektionen gjort framgår att det finns en grovplanering för Hässelbygårdsskolans förskoleklasser för läsåret 2014/15. Grovplaneringen är uppdelad i läsårets alla veckor och under varje vecka finns beskrivet vad förskoleklassen ska arbeta med.

Det finns också en arbetsplan som tydliggör vilka områden som förskoleklassen arbetar med; normer och värden, samhälle, bild och form, musik, informationsteknik samt samverkan. Dessa områden beskriver generellt hur förskoleklassen arbetar mot ett fåtal av de övergripande målen för kunskaper i läroplanen.

Vid intervjun uppger läraren att "man måste tänka i strävansmål för att nå de övergripande målen". Läraren ger ett exempel; för att kunna använda det svenska språket så jobbar förskoleklassen med rim och ramsor för att utöka ordförrådet och lägga en grund för fortsatt språkutveckling. Läraren uppger vidare att "Kunskapsmålen i läroplanen, de siktar vi mot långsiktigt" och säger att hon pratar mycket om det med de andra lärarna vid personalkonferenserna. Biträdande rektor uppger vid intervjun att den gemensamma ämnesplaneringstiden är viktig för "att hitta röda tråden, tänket". Lärarna deltar i hela skolans ämnesplaneringstid var tredje vecka, en konferens då lärarna träffas och diskuterar "röda tråden", vad de behöver jobba med redan nu i förskoleklassen exempelvis kring förmågorna. Det är viktigt menar den biträdande rektorn att "alla gör rätt saker och jobbar åt samma håll".

Vidare framgår av dokumentanalysen att den planering för undervisning i förskoleklassen för mars månad år 2014 planeras som olika arbetspass. Det framgår dock inte syfte, innehåll, genomförande och uppföljning av de olika arbetspassen eller hur de kopplas till de övergripande målen för kunskaper i läroplanen. Planeringen är mer en beskrivning av vad som ska göras som exempelvis Arbetspass; matematik, Arbetspass; rim och ramsor, Arbetspass; gymnastik, Samling och liknande.

Skolinspektionen ser dock vid observationerna att undervisningens innehåll vid flertalet arbetspass kan kopplas till de övergripande målen för kunskaper i läroplanen även om den inte medvetet planerats utifrån dessa mål.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att undervisningen i ganska låg grad medvetet planeras utifrån de övergripande målen för kunskaper i läroplanen. Det finns läsårs- och veckoplaneringar men det framgår inte vilket syfte och innehåll de olika arbetspassen har och hur de kopplas till de övergripande målen för kunskaper i läroplanen.

3. Undervisningen är välorganiserad och synliggör elevernas lärande

Här granskas om syfte med aktiviteterna är tydliga för eleverna. Här granskas också om läraren kontinuerligt under arbetspasset säkerställer att eleverna förstår vad som förväntas av dem och vad som ska hända. Här granskas också om läraren gör ett tydligt sammanfattande aktivitetsslut.

Observationer visar att undervisningen är välorganiserad med en tydlig inledning av de olika arbetspassen då läraren och personalen går igenom vad som ska göras, dock förklaras inte att syftet med de olika aktiviteterna som genomförs för eleverna. Vid lärarintervjuerna framkommer att det varierar i vilken utsträckning syftet med aktiviteten tydliggörs för eleverna. Läraren uppger som exempel att när de började arbeta med bokstaven A frågade läraren eleverna vad de vill lära sig. Läraren menar att det måste komma från eleverna själva, utifrån deras intressen för att undervisningen ska bli intressant och för att eleverna ska lära sig något. Sedan, menar läraren, att man kan börja prata om syftet med aktiviteten. Vid elevsamtalen uppger elever att "de brukar förklara när vi gör nåt nytt, hur vi ska göra och hur det går till", något som också bekräftas vid lärarintervjuerna. Skolinspektionen vill betona att om inte syftet med aktiviteten blir tydlig för eleverna så blir aktiviteten något som eleverna gör utan att riktigt veta varför de gör det.

Vidare visar observationerna att läraren och personalen försäkrar sig om att eleverna förstår vad som ska utföras och vad som ska hända. Läraren ställer följdfrågor och förklarar flera gånger på olika sätt för eleverna om något verkar oklart. Några exempel på detta är då läraren har en genomgång av; vad rim är för något, hur ett matematikspel med tärningar och bönor ska göras, hur de ska arbeta med lera med mera. Läraren och personalen är också aktiv och går runt då aktiviteter startar för att förvissa sig om att alla elever förstår vad de ska göra och att de kommer igång med sina arbetsuppgifter.

Observationerna visar också att det varierar i vilken utsträckning läraren samlar ihop eleverna när aktiviteter avslutas. Vid en del tillfällen avslutas aktiviteten med att eleverna går ut på rast, går till matsalen och liknande. Läraren sammanfattar dock alla dagens aktiviteter i slutet av varje dag och ger en återkoppling till eleverna av vad som har gjorts. De frågor som läraren ställer till

eleverna är "vad har varit roligast idag och vad har ni lärt er?" Läraren vänder sig till alla elever och de får svara en och en. Läraren hjälper de elever som har svårt att uttrycka sig genom att ställa följdfrågor. Eleverna har möjlighet att reflektera över de olika aktiviteterna och även utvärdera vad de har lärt sig.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att undervisningen är välorganiserad och i ganska hög grad synliggör elevernas lärande. Läraren ser till att eleverna förstår vad som ska utföras och vad som ska hända under de olika aktiviteterna. Läraren sammanfattar också varje dag de aktiviteter som har genomförts och ger eleverna möjlighet att reflektera och utvärdera vad de har lärt sig. Skolinspektionen bedömer dock att syftet med aktiviteterna behöver tydliggöras för eleverna.

4. Undervisningen är varierad och möter elevernas olika förutsättningar, förväntningar, intressen samt ger utmaningar

Här granskas om undervisningen anpassas efter elevernas olika behov och att det ges möjlighet att genomföra olika aktiviteter vid samma tillfälle. Här granskas också om läraren använder sig av olika arbetsformer och arbetssätt i undervisningen. Här granskas vidare om läraren använder lek och skapande som en arbetsmetod för lärande.

Skolinspektionens dokumentanalys visar att förskoleklassen har ett veckoschema mellan klockan 8.20 till 13.00 varje dag, varav en och en halv timme är rasttid. På schemat finns olika arbetspass såsom samling, matematik, svenska, naturorientering, idrott med mera. Det finns också en planering som sträcker sig över hela läsåret där det framgår att eleverna varje vecka också arbetar med olika teman som exempelvis hösten, barnrättsveckan, närsamhället och liknande.

Observationer visar att de arbetssätt och arbetsformer som används består av uppgiftsorienterat arbetssätt samt lek och skapande arbetsformer. Eleverna får arbeta både i hel grupp, mindre grupper, par och enskilt. Läraren inleder dagen med en helgruppsaktivitet, samlingen, sedan delas eleverna upp i mindre grupper. Då de arbetar med penna, papper, böcker, papperskopior, spel med mera sitter eleverna vid förutbestämda platser runt tre bord i klassrummet. När läraren använder ett uppgiftsorienterat arbetssätt så arbetar alla elever med samma uppgift på samma sätt. Ett exempel är då eleverna först ska färglägga en apa som de sedan ska klippa ut och limma på ett papper och sedan färglägga bokstaven A som ska limmas fast på samma papper. Eleverna arbetar i olika takt och när en elev blivit färdig kan eleven få en svårare och mer utmanande uppgift för att stimuleras och utvecklas vidare, vilket också bekräftas vid intervju med läraren och elevsamtalen. Ett exempel är då några elever efter att ha färglagt A får i uppgift är att färglägga flera apor och räkna dem.

Eleverna får också skriva dit hur mångaapor som finns på bilden, om de kan, annars hjälper läraren till. Läraren och personalen är också uppmärksam på de elever som behöver stöd för att klara uppgifter och går runt borden och hjälper till.

Vidare visar observationer att eleverna i mindre utsträckning får möjlighet att genomföra olika aktiviteter vid samma tillfälle. Vid lärarintervjun säger läraren *"om jag har tillräckligt med personal går det att genomföra flera olika aktiviteter samtidigt"*. Då kan de ibland dela in klassen i tre grupper som får göra olika aktiviteter samtidigt. När läraren är ensam med klassen blir det svårt att hinna med att hjälpa eleverna menar läraren och försöker då istället att variera aktiviteterna under ett arbetspass. Ett exempel på det är då eleverna under ett arbetspass i matematik först får arbeta självständigt genom att slå med en tärning, ta samma antal bönor som tärningen visar och lägga bönorna i det fack på äggkartongen som har motsvarande siffra. När eleverna börjar tröttna på den matematikuppgiften byter läraren ut bönorna och tärningarna mot stenar. Läraren säger då olika lägesbegrepp som *"lägg stenen under/på/bakom äggkartongen"* och liknande till alla elever som utför uppgiften samtidigt i helgrupp. För att öka svårighetsgraden säger läraren lägesbegreppen i snabbare takt. Alla elever skrattar och koncentrerar sig för att kunna utföra uppgiften så snabbt de kan.

Observationer visar flera exempel på varierad undervisning då läraren och personalen använder olika arbetssätt och arbetsformer i undervisningen. Läraren uppger vid intervjun att *"det ska vara roligt för eleverna att lära sig"*. Läraren frågar också i slutet av dagen om eleverna har haft roligt och vad de har lärt sig. Ett exempel när läraren använder olika arbetssätt i undervisningen är då eleverna spelar ett dominospel som läraren tillverkat och som går ut på att eleverna parvis ska kombinera ihop ord som rimmar med en siffra som exempelvis myra och fyra, bio och nio med mera. Den elev som lägger ihop två kort har i uppgift att fråga den andra *"vad är det som rimmar?"*. De elever som kan ljudar ihop bokstäverna till ord och får då hjälp av läraren. Ett annat exempel är då lek och skapande arbetsformer används för lärande är i det tidigare beskrivna exemplet då eleverna gör ett A i lera och då läraren tar tillvara på elevernas intresse och engagemang och ger dem möjlighet att utveckla aktiviteten på ett lekfullt sätt med rim, sång och fritt skapande med lera. Ett annat exempel är då eleverna får välja en kamrat och antingen spela ett spel med rim, siffror eller rim och siffror eller lägga ett pussel. Läraren går då runt bland eleverna, ställer frågor och vidareutvecklar samtalet mellan eleverna.

I förskoleklassen finns många elever med annat modersmål än svenska. De eleverna får kontinuerligt träffa modersmålslärare. Enligt intervjuer med samtliga framkommer att modersmålsläraren hämtar eleven ur förskoleklassen

och ger eleven modersmålsundervisning tillsammans med andra elever på Hässelbygårdsskolan som talar samma språk. Skolinspektionen vill betona att det är viktigt att de vuxna i elevens omgivning i förskoleklassen på olika sätt uppmuntrar, stödjer och skapar möjligheter för elever med annat modersmål än svenska att använda både sitt modersmål och det svenska språket. Ett språkligt lärande blir bäst genom att språket används i meningsfulla sammanhang i vardagen. Att både det svenska språket och elevens modersmål ingår som en del i de dagliga aktiviteterna innebär att arbetssätt, den pedagogiska miljön och material i förskoleklassen kan behöva anpassas i förhållande till de modersmål som eleverna har. Lärare i svenska som andra språk deltar i förskoleklassens verksamhet ett antal timmar per vecka då eleverna med annat modersmål får stöd vad gäller det svenska språket. En av lärarna i den förskoleklass som observeras talar fyra olika språk, något som nyttjas i verksamheten.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att undervisningen i ganska hög grad är varierad och möter elevernas olika förutsättningar, förväntningar och intressen. Läraren möter elevernas behov och försäkrar sig om att de aktiviteter som genomförs ska vara roliga för eleverna. Skolinspektionen bedömer dock att eleverna i högre grad behöver få möjlighet att genomföra olika aktiviteter vid samma tillfälle för att stimulera och fånga upp alla elevers olika sätt att lära. Vidare behöver elever med annat modersmål än svenska ges modersmålsstöd i förskoleklassen istället för enbart modersmålsundervisning.

5. Läraren följer upp elevernas utveckling och lärande

Här granskas om läraren ger återkoppling till eleverna under aktiviteterna, Här granskas också om eleverna ges möjlighet att reflektera över undervisningens innehåll och sitt lärande. Här granskas vidare om elevernas utveckling och lärande följs upp regelbundet.

Observationer visar att all personal i den förskoleklass som observeras under aktiviteterna försäkrar sig om att eleverna förstår vad de ska göra, förklarar för eleverna och återkopplar kontinuerligt till eleverna. Personalens återkoppling till eleverna är oftast konstruktiv och uppgiftsorienterad utifrån det eleverna gör. Personalen ger även eleverna stöd i att komma vidare med de uppgifter och aktiviteter som de ska genomföra. Det framgår dock av observationer att återkopplingen sällan är processorienterad, det vill säga att eleverna får en guidning hur de kan komma vidare i sitt lärande i förhållande till målen för kunskaper att utvecklas mot i läroplanen.

Som tidigare beskrivits i avsnitt 3 så frågar läraren eleverna dagligen vad som "vad har varit roligast idag och vad har ni lärt er?". Observationer visar att läraren

då samtalar med eleverna vad de lärt sig i undervisningen och eleverna får också möjlighet att reflektera över de olika aktiviteterna och även utvärdera vad de har lärt sig. Lärarna uppger vid intervjun att de dokumenterar elevernas arbeten med foton och hänger också upp alla elevarbeten i klassrummet så att de tillsammans med eleverna kan föra samtal om vad de gjort och vad de har lärt sig. Som tidigare framkommit berättar personalen sällan om vad aktiviteterna syftar till, något som är en viktig utgångspunkt för att eleverna ska kunna veta vad det är de ska lära sig.

Vid intervjuer framkommer att läraren kartlägger elevernas kunskapsutveckling i början av terminen med hjälp av bokstavs- och sifferkontroll, begreppskännedom och liknande. Läraren kartlägger även elevernas sociala utveckling, som till exempel om de kan samarbeta, knyta skorna med mera. Två månader senare genomför läraren samma kartläggning. Kartläggningarna används som ett underlag för att utveckla förskoleklassens verksamhet och utgå från de behov som eleverna har. Vidare används kartläggningen även vid utvecklingssamtalen då en individuell utvecklingsplan upprättas för eleven.

I den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av saknas en uppföljning och utvärdering av undervisningen i förskoleklass på klass- och skolnivå på Hässelbyskolan. I det kvalitetshjul (årshjul) som finns för Hässelbygårdsskolan framgår att då förskoleklassens verksamhet omnämns är det i form av fasta aktiviteter ska genomföras som exempelvis utvecklingssamtal, brukarundersökning och liknande. Lärarna använder kartläggningar på individnivå även för analys på gruppnivå, för att därefter planera verksamheten. Brukarundersökningen används också för att utvärdera verksamheten och dess resultat på gruppnivå. Även med bakgrund av ovanstående ser skolledningen behovet av att tydligare efterfråga en samlad analys. Vid lärarintervjun framkommer att någon dokumenterad uppföljning av förskoleklassens verksamhet på klass- och skolnivå inte har efterfrågats tidigare. Biträdande rektor uppger att de elever som är i behov av särskilt stöd nu håller på att kartläggas av specialpedagog.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att läraren i ganska hög grad följer upp elevernas utveckling och lärande med hjälp av kartläggningar och utvecklingssamtal. Läraren ger också eleverna möjlighet att tillsammans och med läraren reflektera över sitt eget lärande. Vidare ger personalen eleverna uppgiftsorienterad återkoppling under olika aktiviteterna för att ge eleverna stöd i att komma vidare i sitt arbete. Skolinspektionen bedömer dock att det saknas en systematisk dokumenterad uppföljning på klass- och skolnivå av förskoleklassens verksamhet som grund för att utveckla verksamheten.

6. Förskoleklasslärarna samarbetar med varandra och samverkan och samarbete finns mellan förskoleklass och skolan

Här granskas om samarbetsformer finns mellan lärare i förskoleklass. Här granskas också om samverkan och samarbete finns mellan förskoleklassen och skolan för att utbyta kunskaper och erfarenheter och stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv mot de nationella målen.

Av dokumentation, intervjuer och observationer framkommer att det är tre personer som undervisar i förskoleklassen, två grundskollärare och en barnskötare (se tidigare avsnitt Bakgrundsuppgifter om Hässelbygårdsskolan). En av grundskollärarna är huvudansvarig för undervisningen.

Personalen arbetar också i fritidshemsverksamheten som är gemensam för alla förskoleklasserna. Vid intervju med lärarna och biträdande rektorn framkommer att alla som arbetar i förskoleklasserna på Hässelbygårdsskolan har en timme tillsammans varje vecka för planering och reflektion av undervisningen. Lärarna uppger att planeringstiden är knapp för att hinna med det pedagogiska planeringsarbetet. Personalen i förskoleklasserna utgör ett eget arbetslag och en av lärarna i den förskoleklass som observeras är också arbetslagsledare. Vid lärarintervju framkommer vidare att förskoleklassens arbetslag *"har ett jättetight samarbete annars skulle det inte fungera"*. Personalen har olika ansvarsbitar för att underlätta vid pedagogisk planering och uppföljning, exempelvis ansvarar två personal för språkutveckling enligt Bornholmsmodellen. Rektorn uppger att lärarna reflekterar själva mycket över sin undervisning och att flexibiliteten blir extra viktig i förskoleklassen.

Vidare framkommer att förskoleklassens arbetslag har kontinuerliga arbetslagsträffar då rektor och biträdande rektor deltar. Den samverkan och det samarbete som sker mellan personal i förskoleklass och grundskola är vid de arbetslagsträffar som förskoleklassens arbetslagsledare deltar i och som sker vid ett tillfälle i veckan samt ämneskonferenser en gång var tredje vecka. Något kontinuerligt pedagogiskt samarbete för att skapa progression i elevernas utveckling och lärande genomförs inte. Den samverkan som sker kan vara att eleverna går och ser en teater tillsammans.

Från och med detta läsår har en omorganisation skett vad gäller förskoleklassen som innebär att lärare från grundskolan undervisar förskoleklassens elever och följer sedan samma klass till och med årskurs 3. Detta medför att någon överföring av information inför elevernas skolstart inte är nödvändig eftersom samma personal följer eleverna till grundskolan.

Biträdande rektor uppgav vid samtalet att innevarande termin har man valt att fokusera samverkan inom och mellan de olika grupperna i förskoleklassen, och

att man under vårterminen kommer att samverka även med elevgrupper i grundskolan, för att förbereda och underlätta övergången till grundskolan vid terminsstart hösten 2015.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att lärarna i förskoleklassen i ganska hög samarbetar med varandra trots att förutsättningar för ett samarbete inte är så goda. Rektorn behöver se till att förutsättningarna för planerings- och reflektionstid förbättras för personal som arbetar i förskoleklassen. Samverkan samt samarbete mellan förskoleklassen och skolan sker i ganska låg grad, något som också behöver förbättras. Detta för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.

Syfte och frågeställningar

Syftet är att granska om undervisningen i förskoleklass utgår från en målstyrd strategi för hur elevers lärande genom lek kan leda till att elever utmanas, motiveras och stärks i sin tilltro till den egna förmågan och därmed förbereds för fortsatt utbildning. Projektets övergripande frågeställningar är:

1. Utgår undervisningen i förskoleklassen från läroplanens övergripande mål?
2. Tydliggörs läroplanens övergripande mål för eleverna?
3. Följer lärarna upp elevernas utveckling och lärande?
4. Arbetar lärarna i förskoleklassen för att stimulera ett lärande genom lek?
5. Utmanas och stötts eleverna i sitt lärande genom att de får undersöka och utforska utan att riskera att misslyckas?

Metod och material

Hur förskoleklassens elever utvecklas mot läroplanens mål och riktlinjer definierar god kvalitet för förskoleklassens verksamhet. Undervisningen i förskoleklassen ska utgå från läroplanens (Lgr 11) del 1 och 2 men inte del 3 (kursplanerna) eftersom det inte finns några kursplaner med kunskapskrav för förskoleklassen. Varje huvudman har stor frihet att utforma sitt arbete så att eleverna utvecklas mot de nationella målen. Skolinspektionen bedömer kvaliteten i förskoleklass utifrån hur väl huvudmannen, på olika sätt, lyckas utveckla verksamheten i förskoleklassen mot de nationella målen.

Aktuell forskning, beprövad erfarenhet, lagar och regler är viktiga underlag för hur granskningen utformas.

Granskningen av undervisningen i förskoleklass innebär att inspektörerna samlar in skriftlig dokumentation och under tre dagar besöker skolorna, observerar undervisningen, intervjuar lärare och rektor samt samtalar med elever. All information analyseras sedan för varje enskild skola och sammanställs och redovisas i ett beslut för skolan och i denna rapport.